

РЕГІОНАЛЬНА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ

науковий, виробничо -практичний журнал
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 9838 від 17.05.2005р.

Журнал внесений до Переліку наукових фахових видань
України
(Додаток 5 до наказу Міністерства освіти і науки України
від 15.04.2014 р. № 455)

Редакційна колегія: Афонін А.С., Білоконний П.Г., Боднар Т.П., Бурейко Л.М., Кабаненко В.Ф., Кругляк Б.С., Мартинюк П.С. (головний редактор) Молчанов П.А., Мороз О.В., Мазур А.Г., Погрібний І.Я., Прутська О.О., Тимрієнко І.Ю., Ткаченко І.С., Якимчук К.Д., Шашко І.В. (заступник головного редактора), Коробка Ю.П. (редактор)

Засновник і видавець : Вінницький фінансово-економічний університет

Адреса редакції : вул. Пирогова 71а, кім. 301
м. Вінниця, 21037, Україна

Телефон / факс : 8 (0432) 53-47-27, 50-55-51

Рекомендовано до друку Вченою радою Вінницького фінансово-економічного університету Протокол № 9 від 21 травня 2018 року

Відповідальність за підбір та викладення фактів у підписаних статтях несуть самі автори. Висловлені у цих статтях думки можуть не співпадати з точкою зору редакційної колегії і не накладають на неї ніяких зобов'язань.

Формат 70x100x 1/16 Папір офсетний. Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 8,9. Наклад 34 прим. Замовлення № 635

Віддруковано в друкарні ФОП Корзун Д.Ю.
м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21а.
Тел.: (0432) 69-67-69, 52-82-78
e-mail: tvory2009@gmail.com

Видавець ТОВ «Нілан-ЛТД»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 4299 від 11.04.2012 р.

© **Вінницький фінансово-економічний університет**

Вінницький фінансово-економічний університет

Регіональна бізнес-економіка та управління
Науковий виробничо-
практичний журнал

№ 2(58),
Червень, 2018 рік

Зміст

ВСТУП.....	2
------------	---

Теорія та механізм регулювання регіональної економіки

Громова О.Є., Петrenchенко Д.С. Оптимізація структури капіталу малого підприємства.....	3
Однорог М.А. Аграрний сектор української економіки в період інституціоналізації ринкових інноваційних відносин.....	10
Поліщук Н.В., Коваль Д.В., Косніцька А.А. Інвестиційна діяльність як особлива сфера банківської діяльності.....	17
Сахно А.А., Кушнір З.В., Вішталюк В.В. Напрямки покращення управління державним боргом в Україні.....	24

Форми організації бізнесу, менеджменту і виробництва

Акулов М.Г., Кабаненко Ю.В., Стусяк О.Ю. Оптимальна організація процесів моделювання в паралельному моделюючому середовищі.....	35
Ліман В.В., Нелюба В.М., Мельник Д.С. Шляхи вдосконалення засобів електронної торгівлі.....	42
Сахно А.А., Салькова І.Ю., Яворська Ю.А. Проблеми досягнення фінансової безпеки держави та шляхи її вирішення.....	49
Сахно А.А., Жук Я.В., Царенко А.В. Кредитування сільськогосподарських підприємств в Україні.....	58

Бізнес-економіка, фінанси, облік і аудит

Бутинець Ф.Ф., Тимрієнко І.Ю., Мельник Г.О. Облікове відображення витрат процесу формування статутного капіталу акціонерних товариств.....	67
Поліщук Н.В., Корнєва А.О. Аналіз формування фінансових результатів діяльності підприємства.....	74
Сахно А.А., Скоробогата Ю.І., Мельниченко Н.В. Проблеми фінансової системи України в сучасних умовах та можливі шляхи їх подолання.....	82
Тимрієнко І.Ю., Бойко О.О., Яворська Л.А. Кредити та інші позикові кошти в обліково-аналітичній системі підприємства.....	90
Тимрієнко І.Ю., Кузьмін Д.Л., Філіпенко О.П. Система внутрішнього контролю оборотних активів: практичні аспекти впровадження в організаційно-управлінський механізм підприємств.....	98
Шевчук Л.П., Миронець Ю.М., Кулик І.О. Теоретичні підходи аналізу заборгованості на основі фінансової звітності: пріоритетні напрями вдосконалення управління.....	106
Шевчук Л.П., Слісаренко М.М., Кукла А.А. Формування в системі управління діяльності підприємства нових технологій аналізу поточної кредиторської заборгованості.....	114

Управління бізнесом і соціальним прогресом у регіоні

Кльоба Т.Л. Принципи, особливості та концептуальні основи фінансових дисбалансів в системі ендогенно-орієнтованого розвитку регіонів.....	121
Мусієнко О.Л., Хаврук С.С., Петренко П.М. Фінансовий результат підприємства як об'єкт аналізу та оцінювання.....	130
Реферати наукових статей журналу.....	140
До відома авторів.....	149

Сахно А.А.,

кандидат економічних наук, доцент
Вінницький фінансово-економічний університет

Салькова І.Ю.,

кандидат економічних наук, доцент
Вінницький Національний аграрний університет

Яворська Ю.А.,

студентка
Вінницький фінансово-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ДОСЯГНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

В статті наведено тлумачення поняття «фінансова безпека», вказано склад системи фінансової безпеки, наведено механізм забезпечення фінансової безпеки, розкрито напрями діяльності держави щодо забезпечення фінансової безпеки країни. Обґрунтовано використання фінансового інструментарію щодо посилення фінансової безпеки держави виходячи з потреб населення та суб'єктів господарської діяльності.

Ключові слова: фінансова безпека, механізм, індикатори, загрози, банківська безпека, бюджетна безпека, боргова безпека, податкова безпека, валютна безпека, монетарна безпека, забезпечення фінансової безпеки.

The article presents the interpretation of the concept of "financial security", the composition of the financial security system, the mechanism of financial security, and the directions of the state's activities concerning the provision of financial security of the country. The use of financial tools for strengthening the financial security of the state based on the needs of the population and economic entities is substantiated.

Key words: financial security, mechanism, indicators, threats, banking safety, fiscal security, debt security, tax security, currency security, monetary security, financial security.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Найважливішою складовою національної безпеки є фінансова складова. Фінансова безпека базується на фінансовій стійкості національної економіки, що дозволяє забезпечувати безперервне та достатнє фінансування потреб установ державної влади чи ринкових інститутів. Відсутність державної політики та стратегії спрямованої на забезпечення фінансової безпеки призводить до

економічного руйнування держави, занепаду галузей національної

економіки, краху банківської системи, банкрутства суб'єктів господарювання, інфляційних процесів, девальвації національної грошової одиниці і, як наслідок, до втрати фінансового суверенітету держави.

Формулювання мети статті. Мета статті полягає у систематизації теоретичних поглядів та з'ясуванні сутності поняття «фінансова безпека», а також аналіз сучасних проблем, що впливають на фінансову стійкість і безпеку України та напрацювання шляхів подальшого забезпечення розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам фінансової безпеки підприємств приділяли увагу у своїх працях такі вчені, як: Амосов О.Ю., Барановський О.І., Бланк І.О., Геєць В.М., Єрмошенко М.М., Картузов Є.П., Качинський А.Б., Крюкова І.О., Лагодієнко Н.В., Могиліна Л.А., Мулик Я.І., Сусіденко О.В., Харченко О.С. та ін. Значна кількість наукових досліджень, які підтверджують природу та складники фінансової безпеки, ще не повною мірою вивчені й потребують подальшого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальне розуміння безпеки держави потребує виокремлення в системі суспільних відносин окремих видів, підсистем, які в сукупності й створюють загальне поняття безпеки. Цілісний суспільний організм держави поєднує в собі окремі складові: політичну, економічну, правову, соціальну, духовну тощо. У кожній з цих підсистем може виникати протиріччя щодо основних матеріальних та духовних цінностей. Власне, ці протиріччя і є джерелом небезпеки в кожному виді суспільних відносин. Безсумнівно, домінуючою складовою безпеки є забезпечення балансу, певної рівноваги, що відповідає сьогоденному стану країни, прагненням людини, суспільства та держави. На історичних етапах державного розвитку акценти можуть змінюватись, зосереджуючись на різних видах безпеки. Проте, за будь-яких умов, економічна безпека є визначальною, бо виступає фундаментом інших видів безпеки.

Існує значна кількість наукових досліджень науковців-економістів щодо розуміння фінансової безпеки, що вказує на багатогранність, неоднозначність даного поняття та його однозначного тлумачення. Науковці одностайні в тому, що фінансова безпека є важливою складовою економічної безпеки та її ключовим компонентом. Акцентується увага на тому, що фінансова безпека включає в себе такі безпеки як: бюджетна, податкова,

валютна, інвестиційна, кредитна, боргова, грошового, фондового та страхового ринків тощо.

Одне з перших вітчизняних визначень фінансової безпеки надав академік В. М. Геєць, який розуміє фінансову безпеку як стабільний розвиток фінансової системи країни та її стійкість до потенційно негативного впливу зовнішніх і внутрішніх шоків. О.І. Барановський вважав, що фінансова безпека – це ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин.

У своїх наукових працях М.М. Єрмошенко визначав фінансову безпеку, як такий стан фінансово-кредитної сфери держави, який характеризується збалансованістю і якістю системної сукупності фінансових технологій і послуг, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних чинників (загроз), здатністю цієї сфери забезпечувати захист національних фінансових інтересів, доступні обсяги фінансових ресурсів для всіх суб'єктів господарювання і населення загалом – ефективне функціонування національної економічної системи і соціальний розвиток [1, с. 5-10].

Виділення фінансової безпеки як домінуючої складової економічної безпеки держави обумовлюється впливовістю державних фінансів на стан економічної системи країни в цілому.

У провідних ринково розвинутих країнах фінансова безпека фактично ототожнюється з фінансовою стабільністю саме на макроекономічному рівні, що, на нашу думку, у достатній мірі підтверджують сучасні умови функціонування національних економік. Останнє полягає в тому, що ефективне управління фінансовим потенціалом країни, зміцнення позицій її фінансової самодостатності й посилення власного фінансового суверенітету є пріоритетною передумовою стабілізації економічної системи країни, забезпечення стану збалансованості та взаємної узгодженості її елементів.

У даному контексті забезпечення фінансової безпеки держави необхідно розглядати з позиції забезпечення динамічного розвитку національної економіки в цілому та окремо взятих суб'єктів господарювання як головної ланки економіки, що в довгостроковому періоді є показником дієвості процесів управління.

Більшість учених трактують поняття «фінансова безпека підприємства», спираючись на визначенні фінансової безпеки держави, та досліджують його з позиції рівня забезпеченості фінансовими ресурсами, захищеності фінансових інтересів, механізму оптимізації їх розвитку, досягнення позитивної динаміки фінансового стану та відповідного рівня ліквідності [6, с. 120-123].

Фінансова безпека національної економіки країни є складною системою, яку утворюють ряд підсистем, кожна з яких має власну структуру, а саме: бюджетна, боргова, фінансова безпека банківської системи, валютна, грошово-кредитна, інвестиційна і фінансова безпека фондового ринку. Тому концепція й стратегія розвитку фінансової безпеки країни повинні знаходити відображення в бюджетній, борговій, банківській, валютній, грошово-кредитній, фондовій і інвестиційній політиці (табл. 1).

Кулінська А. пропонує механізм забезпечення фінансової безпеки реалізовувати на основі проведення раціональної фінансової політики, визначення об'єктів та потрібних інститутів забезпечення фінансової безпеки, конкретизації фінансових інтересів і систематизації загроз, застосування способів і методів забезпечення безпеки фінансового сектору економіки [7, с. 90-98].

Таблиця 1

Система забезпечення фінансової безпеки України [7]

Складові безпеки	Функціонування складових та їх вплив на забезпечення фінансової безпеки
Бюджетна безпека	Підбюджетною безпекою слід розуміти стан платоспроможності держави з урахуванням балансу доходів та видатків державного і місцевих бюджетів та ефективності використання бюджетних коштів. Бюджетна безпека визначається розміром державного бюджету, перерозподілом ВВП, розміром бюджетного дефіциту, масштабами бюджетного фінансування, виконанням державного бюджету. Тому розбалансування державного бюджету в результаті розриву між законодавчо встановленими державними зобов'язаннями й наявними фінансовими ресурсами викликає загрозу елементам фінансової безпеки. Наслідком такого розбалансування є бюджетні суперечності і відсутність достовірного прогнозування макроекономічних показників, на основі яких розраховується державний бюджет України. На сьогодні залишаються ще незбалансованими доходи та видатки органів місцевого самоврядування. Необхідно найшвидше перевести значну частину місцевих бюджетів на самофінансування та ліквідувати штучну дотаційність. Треба почати зі зміни ставлення до місцевих податкових важелів і не розглядати їх як другорядні в оподаткуванні, а підняти їх роль у формуванні місцевої влади.

<p>Боргова безпека</p>	<p>Боргова безпека держави – рівень внутрішньої та зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування і ефективності використання внутрішніх та зовнішніх запозичень, достатній для вирішення соціально-економічних потреб країни. Відповідний рівень боргової безпеки України дає змогу зберегти стійкість фінансової системи до внутрішніх або зовнішніх загроз, забезпечити відносну незалежність держави, зберігаючи при цьому економічну можливість країни здійснювати виплати без загрози втратити суверенітету, підтримуючи належний рівень платоспроможності та кредитного рейтингу. Загроза неадекватній структурі державного боргу країни і незваженим політиці в сфері державних запозичень в цілому має тенденцію до зниження, однак її не можна ігнорувати. Оскільки можливості зменшення боргового навантаження на економіку країни через реструктуризацію не безмежні, державна політика поступово повинна переходити від переоформлення платежів до стратегічного управління державним боргом .</p>
<p>Банківська безпека</p>	<p>Фінансову безпеку банківської системи потрібно розглядати в двох аспектах. По-перше, з точки зору наслідків її фінансової діяльності для країни в цілому або контрагентів. По-друге, з точки зору недопущення та відвернення реальних або потенційних загроз фінансовому стану банківської системи країни, НБУ або банківським установам. В цілому суть банківської безпеки полягає у забезпеченні раціонального використання ресурсного потенціалу, створенні сприятливих передумов для реалізації інтересів банківських установ, попередженні внутрішніх чи зовнішніх загроз банківській системі і створенні умов її стабільного розвитку.</p>
<p>Валютна безпека</p>	<p>Валютна безпека означає, по-перше, ступінь забезпеченості держави валютними цінностями, достатніми для формування і підтримки позитивного сальдо платіжного балансу, накопичення необхідного обсягу валютних (золотовалютних) резервів країни, підтримання стабільності національної грошової одиниці або виконання зобов'язань міжнародних договорів; по-друге, стан курсоутворення, який захищає від потрясінь на міжнародних валютних ринках та створює умови для розвитку вітчизняного експорту, масштабного припливу в країну іноземних інвестицій або глобальної інтеграції України у світову економічну систему</p>

Продовження таблиці 1

Грошово-кредитна безпека	Грошово-кредитна безпека – це такий стан грошово-кредитної системи, який характеризується стабільністю національної грошової одиниці, доступністю ресурсів або таким рівнем інфляції, який забезпечує економічне зростання або підвищення реальних доходів населення. При цьому величина позичкового процента має бути достатньою для насичення трансакційного попиту на гроші і переходу до політики «довгих грошей», а розмір грошової маси має бути достатнім для обслуговування господарських оборотів
Інвестиційна безпека	Інвестиційна безпека припускає досягнення інвестиційного рівня, який дає змогу задовольняти потреби національної економіки країни у капітальних вкладеннях із урахуванням ефективного використання або повернення інвестиційних ресурсів, оптимального рівня співвідношення між розмірами іноземних інвестицій у країну або вітчизняних за кордон та підтримання позитивного національного платіжного балансу.
Фінансова безпека фондового ринку	Складною є ситуація на фондовому ринку України. Ефективність державного регулювання на фондовому ринку є досить низькою, про що свідчать незначні обсяги фондового ринку, а також суттєві деформації корпоративних відносин в країні, що відчувається у переділах власності або корпоративних конфліктах. Фінансова безпека фондового ринку – це оптимальний обсяг його капіталізації, що здатний забезпечити стійкий фінансовий стан емітентів, власників, покупців, посередників (брокерів), реєстраторів, депозитаріїв, зберігачів і держави в цілому. Оцінюючи безпеку фондового ринку країни, треба вести мову про безпеку ринку державних цінних паперів та ринку корпоративних цінних паперів.

У державній Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері [9] визначено, що стан фінансової безпеки держави залежить від явищ та чинників як внутрішньої, так і зовнішньої фінансово-кредитної політики держави, політичної ситуації, що склалася у державі, досконалості законодавчого забезпечення функціонування фінансової системи, а також міжнародних зобов'язань держави.

У своїх працях Бригінець О. наголошує на необхідності механізму забезпечення фінансової безпеки, що складається з таких елементів:

- всебічний моніторинг фінансової системи держави, що проводиться для своєчасного попередження, виявлення та мінімізації наслідків внутрішніх та зовнішніх загроз інтересам об'єктів фінансової безпеки держави; розроблення та визначення соціально-економічних показників, що характеризують стан вітчизняної фінансової системи держави;

- діяльність держави щодо виявлення та попередження внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці [2, с. 36-41].

Для забезпечення фінансової безпеки держави, необхідним є постійний її моніторинг на основі визначення індикаторів, що відображають специфіку певного рівня управління (громадян, домашніх господарств, підприємств, організацій та установ, галузей господарського комплексу, регіонів, банківської системи, фондового ринку, держави) або таких її складників, як безпека грошового обігу, інфляційна, валютна, бюджетна, торгова й інвестиційна безпека.

Ряд учених, зокрема Радіонов Ю., вважають, що сьогодні, важливо оптимізувати структуру видатків, посилити контроль за фінансами в економіці та соціальній сфері. Погоджуємось з думкою, що для забезпечення макророзробленої стабільності, Уряду необхідно використовуючи зарубіжний досвід, удосконалити систему державного управління, стримувати ріст цін, рівень інфляції, стабілізувати валютний курс, знижувати процентні ставки по позиках тощо. Також необхідними є: покращення сальдо торговельного балансу, поповнювати золотовалютні резерви; переорієнтація фіскальну службу на нові методи роботи в сучасних умовах та налагодити партнерські стосунки з малим та середнім бізнесом аби той не ухилявся від сплати податків; запровадження бюджетної децентралізації; активізація ділової активності та інвестиційно-інноваційної діяльності. Особливо актуальним є питання стримування і зменшення рівня державного боргу.

Постійний моніторинг ризиків і уразливих чинників дасть можливість відслідковувати макроекономічні показники, щоб не допустити фінансової дестабілізації, а реалізація намічених заходів сприятиме скороченню валового державного боргу, врегулювання рівня інфляції, валютного курсу тощо, що позитивно вплине на стабілізацію фінансової системи та сприятиме подальшому соціально-економічному розвитку України [8, с. 55-59].

Складні умови подолання фінансово-економічної кризи, що притаманні сучасному етапу розвитку економіки України, зумовлюють недостатність державних фінансових ресурсів. А це в свою чергу впливає на зростання загроз як фінансовій безпеці держави в цілому, так і фінансовій безпеці суб'єктів господарювання зокрема. Погоджуємось з думкою, що з метою мінімізації загроз забезпечення інтересів фінансової безпеки в країні одним із пріоритетних завдань фінансової політики держави є розвиток державного фінансового контролю [3, с. 46-52].

На сьогодні саме дієвий та ефективний державний фінансовий контроль має забезпечити належний рівень фінансової безпеки через, з одного боку, законне, доцільне та ефективне формування, розподіл й використання державних фінансових ресурсів, а з іншого боку – створення прозорої та результативної системи державного управління фінансовими ресурсами, спрямованої на підвищення добробуту українських громадян. Тому реформування державного фінансового контролю, як в цілому, так і, перш за все, такої базової його складової, як державний внутрішній фінансовий контроль через його гармонізацію із міжнародними нормами та стандартами ЄС в сфері державний фінансовий контроль набуває особливої актуальності [3, с. 46-52].

Висновки. Фінансова безпека є важливим компонентом національної безпеки країни і від її рівня залежить в цілому благополуччя держави. З метою покращення фінансової безпеки державі необхідно сформувати її ефективний механізм, а також впровадити дієву інфраструктуру фінансового ринку.

Концепція й стратегія розвитку фінансової безпеки країни повинні знаходити відображення в бюджетній, борговій, банківській, валютній, грошово-кредитній, фондовій і інвестиційній політиці. Фінансова стабільність має базуватися на ефективному механізмі, що враховує ризики з метою забезпечення фінансової складової економічної безпеки, що є системою організаційних і інституційно-правових заходів впливу, спрямованих на своєчасне попередження і ліквідацію загроз фінансовій безпеці. На сьогоднішній день загрозами фінансовій безпеці України є: політична, економічна, законодавча нестабільність; інституційні деформації та адміністративна незавершеність; тіньова економіка та парадержава; залежність економіки від зовнішніх фінансових ресурсів. Задля мінімізації ризиків необхідним є постійний моніторинг стану фінансової безпеки держави, а також постійне вдосконалення, розробка та застосування заходів щодо її зміцнення.

Список використаних джерел та літератури:

1. Басс Д.Я. Фінансова безпека як складова економічної безпеки України / Д.Я. Басс // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. – № 3. – С. 5-10.
2. Бригінець О.О. Особливості формування механізму правового забезпечення фінансової безпеки України / О.О. Бригінець // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. – 2016. – № 837. – С. 36-41.
3. Владімірова Н.П. Напрями реформування державного фінансового контролю задля забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання / Н.П. Владімірова // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 16. – С. 46-52.
4. Гапонюк О.І. Фінансова безпека держави та шляхи її забезпечення / О.І. Гапонюк // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Економічні науки. – 2014. – Вип. 27. – С. 81-87.
5. Івашко О. Фінансова безпека України в умовах кризових явищ в економіці / О. Івашко // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. – № 2. – С. 61-66.
6. Климаш Н.І. Наукові підходи до визначення сутності поняття «фінансова безпека» / Н.І. Климаш, К.В. Соловей // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2016. – Вип. 16(1). – С. 120-123.
7. Кулінська А. Проблеми функціонування складових фінансової безпеки в системі економічної безпеки держави / А. Кулінська // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. – 2015. – № 11. – С. 90-98.
8. Радіонов Ю.Д. Фінансова безпека України: проблеми та шляхи забезпечення / Ю.Д. Радіонов // Економіка та держава. – 2015. – № 11. – С. 55-59.
9. Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>

